

■ Túloldalt: Szász Lilla: Mendi (részlet a sorozatból) | 2011–2012, színes negatív, egyenként 60 × 60 cm | © a művész engedélyével

■ Balra: Szász Lilla | © fotó: Simonyi Balázs / Flash Art

döntöttem, hogy a függetlenségem megőrzése érdekében inkább elmegyek angolt tanítani. Egyelőre még független vagyok, s így a fotónak tudok élni, és remélhetőleg lassan a fotóból is. Visszatérve a képriportos ízre: a Narancsnál nyilván volt olyan, hogy „menj oda és csináld meg”. De nem szerettem, nem ment. Egykoron én is festőnek készültem, de amikor kezembe vettem az első gépemet, tudtam, hogy fényképezéssel akarok foglalkozni. A tájfotó, a divatfotó, de még a street photography sem érdekelt soha, nem is lennék jó riporter, kimenni és két perc alatt fotózni, na az nem az én világom. Furcsa dolog: elég félnék, feszült vagyok az emberek között, de ha gép van a kezemben, megnyílik a világ, gátlástalanul, nyitottan oda merek menni bárhova.

Most van nálad gép?

Nem, sosincs. Mindig tudatosan viszem magammal, véletlenül sosem.

A „Mindennap fotózz le valamit!”-szlogennel idővel szinte kényszeres gyakorlati tevékenységgé vált. Benned van ma is ez a késztetés?

A fotó számomra olyan, mint a levegő. Nem tudok nélküle élni, ha nincs, akkor fizikailag rosszul érzem magam. Nem nevezném mottónak, inkább egy nagyon erős igénynek, az iránt, hogy kifejezhessem magam, megoldásokat kutassak és válaszokat találjak az engem foglalkoztató kérdésekre. A fotó számomra út az emberek és önmagam megismerése felé. Eszköze a kommunikációnak köztem és a modelljeim között.

Voltak zsákutcáid? Olyan témák, amik lelkiileg kifacsartak?

A Sorstársak-projektnek megdöbbentett, hogy mikre képesek az emberek: tele van az amerikai hadsereg olyan külföldiekkel, akik csak a zöld kártyáért álltak be a seregbe. Megrázó volt a Zsolti mama mennybe megye-projekt is. Két fiú prostituált és egy lány prostituált élt együtt, klasszikus családként az érzéseikkel, védekező mechanizmusaikkal együtt. Az egyik fiú, Zsolti, öngyilkos lett. Még hívott a halála napján, nem tudtam vele találkozni.

Jogos. Voltak már jó kiállításaim, és mégis életemben először éreztem azt a Photo España-kiállítás kapcsán, hogy a képeim elkezdenek kommunikálni, hogy megéri kiállítani. Jelenleg a könyvet tartom a legjobb eszközhöz, hogy az emberekhez eljusson egy anyag és elmondjon egy történetet, ezért én is leginkább ebben gondolkodom. Ugyanakkor egy kurátor vagy galerista nagyon sokat tud hozzátenni a művész munkásságához, ha problémafelvetésben, témában gondolkodik.

A kezdeti sorozataid (Vásárosok, Napfürdőzők) monokróm, porózus, benkőimrés képi világa erősen képriportos beütésű. Ennyire hatott rád a Magyar Narancs-múlt?

A Narancsnál 1998–2000 közt dolgoztam, de nem tudtam a fotóból megélni. Végül úgy

Iroda támogatta.) Talán az is közrejátszott abban, hogy rám esett a választás, hogy a stílusom inkább „külföldi”, mint magyar. Sosem foglalkoztam vele, hogy hova, milyen műfajba, halmazba sorolnak. Érdekes, külföldön sosem kérdezték, hogy hova sorolnám magam, dokumentarista vagyok-e például. Itthon egy ideje elkezdtek mondogatni, hogy „konceptművész” vagyok, amit csodálkozva fogadtam. Ha választanom kell, akkor inkább a dokumentaristák közé sorolom magam.

Mit gondolsz a kiállítások hatásmechanizmusáról? Ha nem világhírű fotóexpokról vagy trendi városokban magasán jegyzett galériákról van szó, akkor a kiállítás kis híján halott műfaj. A megnyitón kívülről – már ha éppen akkor ott van, aki fontos, számít és véleményformáló – alig van visszajelzés.

zatzból kiemelt képek szinte leugrottak a falról, azt érezhette a látogató, hogy nagyon sokféle ember közé került, eleven volt és energikus a tárlat. A kurátor portrékat keresett. Abból indult ki, hogy – teszem azt – az angol nyelvet lehet jól-rosszul beszélni, de akkor is egy közös nevező lesz az emberek között.

A legkisebb közös többszörös?

Vagy a legnagyobb közös osztó. Tehát hogy az én kódjaim például mennyire „foghatók” egy amerikai vagy egy spanyol néző számára. Hét éve járok a Photo España-s workshopokra, és a Check-in Budapest projekt keretében találkoztam Gerardo Mosquerával, a Photo España új kurátorával. (A kiállítás létrejöttét a Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum / ACAX | Nemzetközi Kortárs Képzőművészeti

verték, hogy csak Billingham emblemikus képei voltak külön választva. Volt például két kép, amiről napokig azt hittem, hogy Avedon, de kiderült, hogy Errázuriz.

Mi volt a közös nevező a kiállítók között? Tematikai reflektálás, hasonló munkamódszer?

A fotós hozzáállása a témáihoz. Olyan volt, mint egy nagy arcképcsarnok, ahol Marilyn és egy prostituált is jól megfér. Az egyes sorozat

„Profin rontok” Interjú Szász Lillával

SIMONYI BALÁZS

A közelmúltban tért haza hosszúra nyúlt New York-i tanulmányútajáról, az ideai Photo Españán előkelő társaságban, kiemelt kiállítóként szerepelt, miközben angolt tanít egy hazai biztosítótársaságnál és egy expornásról szóló projekten dolgozik. Szász Lillával beszélgettünk.

Nem igazán szokás fotókurátorok részéről két világsztárt (Richard Bingham és Richard Avedon) összerakni két, világvizonylatban ismeretlen művésszel: Paz Errázurizsal és veled. Volt benned averzió, vagy imponált neked ez a szerkesztési mód a madridi Photo Españán?

Volt bennem félelem. Mégis meglepő felismerés volt, amikor egyben megláttam a teljes anyagot, hogy ez a kurátorok részéről teljesen logikus húzás. Ráadásul a képeket úgy beke-